

MJESTO I ZADAĆA REDOVNIKA U NAŠOJ CRKVI NA TEMELJU POBUDNICE »VITA CONSECRATA« IVANA PAVLA II.¹

Jakov MAMIĆ, Zagreb

Sažetak

Tema ove studije je istraživanje redovničkog identiteta i poslanja na temelju ekleziologije Drugog vatikanskog sabora, te neposredno na temelju pobudnice »Vita consecrata« Ivana Pavla II. Na postavkama koncilске ekleziologije. Pobudnica aktualizira i nudi teološki dozrelu tezu o vrijednosti karizme utjelovljene u redovničkim zajednicama, iako pastoralna primjena iste nije paralelno dozrijevala u Crkvi. U Pobudnici nalazimo vrlo jaku težinu kulturološke stvarnosti s kojom se povezuje mogućnost što ju karizma krije za naše vrijeme; ta mogućnost je shvaćena kao poziv koji uvodi redovniču osobu u promišljanje svoga oživotvorenog identiteta u odnosu na zahtjeve i ponude suvremene kulture. Nalazimo Pobudnicu teološki primjerenom, a pastoralno sugestivnom osobito za naše eklezijalne prilike koje su najčešće ostale na važnoj, ali ne i jednoj, ekleziologiji hijerarhijskog ustroja Crkve. Postavka Pobudnice ide prema izgradnji Crkve – zajedništva u kojoj karizme redovničkih zajednica imaju okus Duha koji povezuje postojeće i stvara novo.

Ključne riječi: sinoda, redovništvo, biskupi, mjesni ordinarij, pastoralni plan, suradnja, karizma, autoritet.

¹ *Uvodna opaska:* iako u ovoj studiji ne koristim sociološku analizu izričitog stanja i mogućnosti poslanja redovništva u našoj Crkvi, polazeći naime od izučenog povijesnog pologa i analize suvremenih kulturoloških, duhovnih, društvenih i drugih pokazatelja našega crkveno-društvenog podneblja, ipak na temelju uočenih suvremenih evangelizacijsko-pastoralnih potreba mjesne Crkve i stvarnih mogućnosti našega redovništva da daje svoj odgovor na te potrebe, nalazim opravdanu potrebu upitnosti o adekvatnom odgovoru redovništva na suvremeni izazov Crkve. U tom smislu izabrao sam zaustaviti se na pobudnici Svetoga Oca »Vita consecrata« koju je potpisao 25. ožujka 1996., a sva je usmjerena na eklezijalno sagledavanje redovničkog identiteta i poslanja u suvremenim prilikama. Učinio sam to uvjeren da se nalazimo pred vrlo domišljenim, teološko-koncilski utemeljenim i u pastoralnom pogledu vrlo realnim dokumentom. Jako sam uvjeren da je to pravi govor osobito našoj Crkvi u njezinoj cjelini. Izložiti ću nauku Pobudnice i posljedice tog nauka. U izlaganju ću se koristiti također radom i zaključcima IX. Biskupske Sinode o *Posvećenom životu* koja je održana od 2.-29. listopada 1994. u Rimu.

Uvod

Na završetku VI. Simpozija Vijeća Biskupskih Konferencija Europe (Rim 7.–11. X. 1985.), na temu *»Sekularizacija i evangelizacija danas u Europi«*, Sv. Otac, Ivan Pavao II., ovako se obratio sudionicima Sinpozija, uglavnom biskupima: *»Očito mi nismo sami u djelu navještanja Evanđelja: imamo i suradnike. Htio bih osobito istaknuti poslanje svećenika, redovnika i redovnica. Njihovo navjestiteljsko djelo je bitno i primarno. Ovim povlaštenim suardnicima moramo posvetiti našu pomnjivu i usrdnu pažnju, da ih usmjerimo mudro, s ljubavlju i dalekosežno; da ih podržimo u kušnjama i ohrabrimo u poteškoćama; da im osiguramo prikladnu duhovnu i kulturalnu obnovu«².*

U svom govoru sudionicima Međunarodnog kongresa što ga je organizirala Unija vrhovnih redovničkih poglavara 1993. u Rimu, Sv. Otac reče: *»Crkva nema nikakve potrebe onih redovnika koji su zaslijepljeni sekularizmom i zovom suvremenog svijeta; Crkvi trebaju odlučni svjedoci i neumorni apostoli Kraljevstva ... Stoga, prva temeljna vrijednost, nastavlja Sv. Otac, koju treba ozdravljati jest duhovnost i to slijedeći vlastitu karizmu svakog Instituta. Kakve li potrebe danas za autentičnom duhovnošću! Mnogi i među vjernicima osjećaju se izgubljenima i gotovo potopljenima u bezlično i indiferentno, u relativizam, u individualizam, u nedostatak transcendencije i u gubitak osjećaja grijeha; a sve je to obilježje kultura naše epohe ... Od redovničkih zajednica očekuje se novi apostolski žar; očekuje se da ponude svoj doprinos ne samo kao pojedinci nego kao zajednice u vrlo zahtjevnom poslu nove evangelizacije ... Valja naglasiti, kaže Sv. Otac, da je Druga Izvanredna Biskupska Sinoda 1985. održana u Rimu (24. XI.–8. XII.), rekla kako je ekleziologija zajedništva središnja i temeljna misao u koncilskim dokumentima« i da ova »ne može biti svedena na čisto organizacijska pitanja ili na probleme koji se odnose samo na vlast«³.*

Sveti Otac sugerira da *»dublje zajedništvo između redovnika, klera i laika, pojačana specifična i mnogovrsna razmjena duhovnih i apostolskih vrijednosti pomogne u nemaloj mjeri to zajedništvo«*.

On se nada da bi to *»realnije povezalo redovničke karizme sa pojedinačnim Crkvama, u kojima se izriče poziv i poslanje laika i dijecezanskog klera, unoseći u njih dinamizme i vrijednosti s kojima redovnici dišu univerzalnost Crkve«⁴.*

Ako od ovoga govora Sv. Oca odemo malo do IX. Biskupske Sinode (Rim 2.–29. X. 1996.), te prohodamo kroz intervente Sinodalnih otaca o ključnim pita-

² VIJEĆE BISKUPSKIH KONFERENCIJA EUROPE, *»Evangelizirati sekulariziranu Europu«*, Dokumenti 18, KS, Zagreb 1986., br. 15.

³ Usp. Završna relacija, II, pogl. 1.

⁴ Usp. Ibid.

njima i »vručim« temama, uočit ćemo kako se taj govor kreće, naravno u grubim crtama, oko najbitnijih pitanja redovničkog života i poslanja. Stalo nam je da se malo više zadržimo na bitnim naglascima Sinode.

1. Sinoda o redovničkom životu

1.1. Redovnički život u diskusijama Sinodalnih otaca

1.1.1. Pitanje redovničkog života u pojedinim krajevima

Sinodalni interventi se kreću od pohvale svega što je bilo u prošlosti i onoga što je sada do jake kritike i optužbe redovničkih stavova u odnosu sa hijerarhijom i sa njihovim pastoralnim djelovanjem. Lako se išlo od jednog ekstrema na drugi glede interpretacije redovničkog života. Tražila se veća otvorenost redovnika kako bi se integrirali u sveukupni pastoral, a da se ne vodi računa o različitosti karizama. Tražila se suradnja i dijalog ne samo u izvršenju, nego i u nastajanju i elaboriranju pastoralnih programa pojedinih mjesnih Crkava. Kritizirali su »devijantne« stavove redovnika, ali su i priznavali činjenice da, zahvaljujući njima, u mnogim zemljama samo tako stvari idu naprijed.

1.1.2. Govor Sinodalnih otaca o teološkoj naravi redovničkog života

Velika pozornost pridana je problemu identiteta i poslanja redovničkog života, osobito tražeći odgovore u teološkoj razradbi koncilskih postavki o redovničkom životu. Tražile su se gotovo egzaktna definicije onoga što redovništvo jest i što uopće znači biti posvećen u Crkvi. Raspravljalo se o proroštvu kao o temeljnoj okosnici redovničkog života te o njegovom odnosu na autoritet u Crkvi: tenzije i suradnja. Govorilo se o značenju vjernosti vlastitoj karizmi te o kristolizaciji, pneumatološkoj i eklezijalnoj dimenziji redovničkog života. Nisu nedostajali ni oni koji su postavljali pitanje o specifičnosti redovničkog poziva u odnosu na druge pozive u Crkvi.

1.1.3. Govor Sinode o odnosima biskupa–redovnika–laika u Crkvi zajedništva

Mnogo je intervenata s ovoga područja. U njima je kazano kako je dokument iz 1979. (»Mutuae relationes«), o odnosu biskupa i redovnika dao mnoge plodove. Ukazalo se na potrebu nastavka u tom hodu vođeni jednim novim dokumentom koji bi obradio sveukupni odnos u Narodu Božjemu: biskupi–svećenici–redovnici–laici.

Inzistiralo se mnogo na korisnosti organizama (struktura) međusobne komunikacije: Mješovite komisije biskupa i redovnika; Konferencije biskupa i redovnika na nacionalnoj razini; inzistiralo se na nužnosti studija teologije redovničkog života u bogoslovijama te o studiju teologije lokalne Crkve u zavodima redovničke formacije.

Diskusija Sinodalnih otaca pokazala je da se redovnički život ima smjestiti u perspektivu Crkve zajedništva. Razumjelo se kako zajedništvo valja shvatiti ne kao odnose bez napetosti, smirene, već zajedništvo koje je plod naboja kreativne vjere i koje respektira uobičajene napetosti života koje valja rasteretiti aspekta dramatičnosti.

S obzirom na razumijevanje redovništva sa strane episkopata, Sinoda je, čini se, pokazala jednodušnost u priznavanju osobito svjedočke vrijednosti redovničkog života: naglasak je išao više na ono što redovništvo jest, nego li na ono što ono čini. Naglašena je velika raspoloživost redovništva s obzirom na sudjelovanje njegovog stručnog kadra u raznim pastoralnim i znanstvenim pothvatima Crkve i izražena je želja za još jačom ulogom tih stručnih kadrova u Crkvi.

S obzirom na poslanje redovnika, Sinoda je gledala sveukupnu Crkvu kao poslanicu, a unutra nje na redovnički život kao poslanje svjedočenja i to polazeći od vlastite karizme.

Slijedom ovoga, idealno bi bilo da svaka redovnička obitelj ponudi u pastoralu ono sebi najsvojstvenije, makar se u svakodnevicu često tražilo pokrivanje i drugih područja.

Problem tzv. »paralelnog pastoralala«, nije bio zaobiđen na Sinodi. Nije zatajena problematika na tom području. Sinodalni oci su pokušali otkriti i uzroke takvim napetostima ponajčešće u manjku komunikacije i dijaloga te u nedostatku jednog zajedničkog pastoralnog plana. Potreban je dijalog, programiranje i respekt karizmi. Sigurno da ima i apsolutizirajućih posvajanja određenih područja ili oblika pastoralne djelatnosti sa strane nekih redovničkih zajednica u nekim Crkvama, osobito tamo gdje su te zajednice bile presudne u povijesnom nastanku ili razvoju crkvene zajednice. U tim situacijama, ne dopuštajući nikakva eklezijalna zdvajanja, treba naglasiti veliku potrebu sluha za svu složenost takvih situacija⁵.

Jedan od Sinodalnih otaca nakon svega reče: »*Rukom smo dodirnuli božansko i ljudsko (naše) Crkve; njezino stanje putnice u vjeri i u nadi, nju svetu i grešnicu. Ovo iskustvo milosti i zajedništva prolazi kroz grmlje ljudskih medijacija, u kojima se pokazuju prisutne slabosti i ljudske ograničenosti. Duh potihlo ulazi u povijest Crkve putnice i otvara joj putove kroz more*«⁶.

⁵ Usp. C. MACCISE, u *Testimoni* 19., od 15. XI. 1994., str. 1-5.

⁶ Usp. C. MACCISE, *Il sinodo sulla vita consecrata*, u *Communicationes O.C.D.*, N. 56., stud.-prosinac 1944., str. 615.

2. Sinodalne propozicije o redovničkom životu

IX. Redovita Sinoda biskupa zaključila je svoj četvorotjedni rad o redovništvu sa 55 *Propozicija* i jednom *Porukom* koju su Sinodalni oci uputili svim ljudima dobre volje. Dokumentat je dosta sustavan i, za razliku od organizacije samoga rada i sustava rasprave, dosta je cjelovit. Obrađuje redovništvo pod tri njegova bitna vida: 1. Posvećeni život; 2. Zajedništvo; 3. Poslanje.

Propozicija br. 2. dobro sažimlje raspoloženje Sinodalnih otaca kao i njihovu želju u odnosu na hitne potrebe glede redovničkog života: *»Želimo, stoga, da svi vjernici zajedno s nama dadnu hvalu Bogu i zahvaljuju zbog dara i karizme (milosti) posvećenog života što ga Krist i Duh Sveti udjeljuje Crkvi, Zaručnici Kristovoj, i koji se kroz stoljeća i posvuda očitovao kao svjedočenje.*

Osim toga, Sinoda potiče sve vjernike da s ustrajnošću mole za duboku i evanđeosku obnovu posvećenog života u skladu sa nakanom utemeljitelja, da koriste svetosti Crkve i ispunjenju poslanja nove evangelizacije na početku trećeg tisućljeća«.

Očito je da Sinodalni oci, u skladu sa koncilskim naukom, drže redovništvo darom Božjim Crkvi, u svrhu svetosti Crkve, s poslanjem svjedočenja i potrebom usklađivanja sa izvornom karizmom koja treba biti aktualna i u novoj evangelizaciji.

3. Naglasci u pobudnici *»Vita consecrata«* o mjestu i poslanju redovničkog života u Crkvi

Pobudnica *»Vita consecrata«* konkretizira, u stvari, želju Sinode biskupa izrečenu u 1. *Propoziciji*: *»Sinodalni oci mole sv. Oca da se, u pravi čas, udostoji podariti univerzalnoj Crkvi dokumentat o posvećenom životu i njegovom poslanju u Crkvi i u svijetu«.*

Na našu temu (*»Mjesto i zadaća redovnika u našoj Crkvi«*), poblizje se odnosi članak 3. *U Crkvi za Crkvu*, prvog dijela koji govori o redovništvu kao *»Ispovijesti Trojstva«* (*Confessio Trinitatis*), br. 29-34; a još neposrednije našu temu obrađuje članak 1: *Trajne vrijednosti*, br. 46-49; i na koncu br. 74. 87-103. članka 3. o *»Služenju ljubavi«*.

3.1. Smještaj redovničkog života u Eklezijalnu zajednicu

Oslanjajući se na nauk Drugog vatikanskog ekumenskog koncila, LG. br. 44., Pobudnica u br. 29 konstatira: *»Postalo je očividno da ispovijedanje evanđeoskih savjeta nedvojbeno pripada životu i svetosti Crkve. To znači da posvećeni život, od samih početaka prisutan u Crkvi, nikada ne može Crkvi nedostajati i to*

Jakov Mamić, *Mjesto i zadaća redovnika u našoj Crkvi na temelju pobudnice »Vita consecrata« ... kao nešto čega se Crkva ne može odreći i što Crkvu označava ukoliko on izriče samu narav Crkve».*

Ovakva postavka ima svoje velike pastoralne posljedice za Crkvu, ali i za stvaranje konkretnih odnosa prema toj stvarnosti Crkve. Redovništvo je jednostavno nutarnost Crkve te ono ne može biti promatrano kao neki surogat Crkve. Nije ispravna ona eklezilogija koja u svojoj vjeri i u svom pastoralnom programiranju i radu ne bi jako vodila računa o tom *bitnom* segmentu Crkve. S druge pak strane činjenica da redovništvo pripada samoj naravi Crkve, i to na samu njezinu *svetost*, obvezujuća je za redovništvo da premisli i svoj odnos prema Crkvi i svoju kvalitetu izričaja Crkve kako kroz dimenziju svoga svjedočkog življenja tako i kroz dimenziju svoga pastoralnog poslanja u Crkvi.

U tom smislu Pobudnica će u br. 31. jasno naučavati međusobnu upućenost trostruke konstitutivne stvarnosti Crkve: laikat–svećenstvo–redovništvo. Ova trostrukost je »paradigmatska«, jer se pozivi u Crkvi po njoj svrstavaju. Odnos među njima je takav, da su one »sve na službu jedna drugoj u svrhu rasta Tijela Kristova u povijesti i njegovog poslanja u svijetu«.

Glede bližeg odnosa redovnik–svećenik, on je takve naravi da se ne može svesti na jedno te isto: »Svi su u Crkvi posvećeni u krštenju i Potvrđi, ali zaređeni službenik i redovnik pretpostavljaju svaki različiti poziv i posebni oblik posvete u vidu posebnog poslanja«⁷.

U odnosu na svoju *posebnu vrijednost* u Crkvi, redovnici su smješteni u područje *znakovnoga* kojim se izriče *svetost* Crkve te stoga Pobudnica govori o »objektivnoj preuzvišenosti«⁸ redovništva: »u njemu je posebno bogato očitovanje evanđeoskih dobara i potpunije ostvarenje cilja Crkve: svetost roda ljudskoga«⁹.

U istom broju,¹⁰ u kojemu se govori o posebnosti redovničkog identiteta i poslanja u Crkvi, zanimljivo je da se govori i o posebnosti biskupske službe u Crkvi, a čini nam se, zbog tog smještaja ovdje, važno navesti nauk Pobudnice: »... unutar crkvenog zajedništva nezamjenjivu službu vrše oni koji su uspostavljeni u svetom redu, na osobit način biskupi. Oni imaju zadaću da vode Narod

⁷ Usp. »Vita consecrata«, br. 31.

⁸ Usp. Ibid. br. 32.

⁹ Usp. Ibid. br. 32.

¹⁰ Usp. Ibid. br. 32. Usp. također IVAN PAVAO II., Apostolska poslijesinodalna pobudnica *Christifideles laici* (30. prosinca 1988), 20-21: AAS 81 (1989), 425-428; Usp. SVETI ZBOR ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE INSTITUTE, Dokumentat *Vita e missione dei religiosi nella Chiesa*, I. Religiosi e promozione umana (12. kolovoza 1980), II, 24; Ench. Vat. 7., 455; Usp. »vita consecrata«, br. 32. Vidi također IX. Biskupska sinoda, Propozicija br. 30; Usp. Ibid. br. 47.

Božji naukom Riječi, slavljenjem sakramenata i vršenjem svete vlasti na službu eklezijalnog zajedništva koje je organsko (strukturirano) zajedništvo hijerarhijski uređeno».

U svjetlu ove okosnice Pobudnice, Crkve-zajedništva, Pobudnica govori »o velikoj zadaći koja je povjerena posvećenom životu«. Traži od redovnika ovo: »biti eksperti zajedništva i živjeti duhovnost zajedništva«; biti svjedoci i tvorci onog »projekta zajedništva koji stoji na vrhuncu čovjekove povijesti po Bogu«; gajiti, po uzoru na osnivače, »živi osjećaj Crkve«, a on se očituje kroz puno sudjelovanje u crkvenom životu u svim njegovim dimenzijama i u spremnom posluhu Pastirima, osobito Rimskom Prvosvećeniku¹¹.

Kao obilježni vid ovog crkvenog zajedništva, svakako je »pristanak umom i srcem učiteljstvu Biskupa što treba živjeti i s jednostavnošću svjedočiti od svih posvećenih pred Narodom Božjim, osobito oni koji su neposredno u radu teološkog istraživanja i proučavanja, tiska, vjeronauka i upotrebe sredstava društvenog priopćavanja«¹².

Jaku pozornost Pobudnica daje »značenju univerzalnosti i zajedništva«¹³ redovničkog života, te upravo iz te njegove dimenzije zaključuje kako je on »u posebnom odnosu sa Petrovom službom« u »kojoj se temelji njihovo nad-biskupijsko obilježje«.

Snagom toga značaja redovnički život nalazi svoje vrsno mjesto u službi suradnje između mjesnih Crkava.¹⁴

U tom kontekstu Pobudnica polazi od »vlastite naravi svake redovničke obitelji što zahtjeva i posebni stil posvećenja i apostolata«¹⁵. Stoga je »briga Crkve da redovničke zajednice rastu i da se razvijaju u duhu svojih utemeljitelja i svojih zdravih tradicija«¹⁶.

Slijedom ove temeljne postavke o mjestu i naravi redovničkog života u Crkvi (pripada na samu narav Crkve i u poslanju je njezine univerzalnosti), Po-

¹¹ Usp. SVETI ZBOR ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE INSTITUTE, Dokument *Vita e missione dei religiosi nella Chiesa*, I. Religiosi e promozione umana (12. kolovoza 1980), II, 24: Ench. Vat. 7., 455.

¹² Usp. »vita consecrata«, br. 32. Vidi također IX. Biskupska sinoda, Propozicija br. 30.

¹³ Usp. Ibid. br. 47.

¹⁴ Usp. SVETI ZBOR ZA NAUK VJERE, Pismo biskupima Katoličke Crkve o nekim vidovima Crkve shvaćene kao zajedništvo *Communio notio* (28. svibnja 1992), 16: AAS 85 (1993), 847-848.

¹⁵ Usp. »Vita consecrata«, br. 48. Pobudnica ovu problematiku povezuje u bilj. 109. sa Svetim zborom za redovnike i Svjetovne Institute i Svetim zborom za biskupe, Odredbe o odnosima biskupa i redovnika u Crkvi *Mutuae relationes* (14.05.1978), 11: AAS 70 (1978) 480.

¹⁶ Usp. »Vita consecrata«, br. 47. Vidi također: Zakonik crkvenog prava, kan. 576.

budnica će dodirnuti i onu razinu koja je neposrednije vezana uz našu temu: mjesto redovnika u mjesnoj Crkvi te će izričito zahtijevati sljedeće:

a) Ukazati na temeljno značenje što ga *suradnja* posvećenih osoba (redovnika) sa biskupom ima u svrhu *skladnog* razvoja biskupijskog pastoralala;

b) Svaki pastoralni angažman trebao bi poštivati i promicati *»vlastiti stil posvećenja i apostolata«*;

c) Poštivati *»priznatu pravičnu autonomiju redovništva kojom oni njeguju svoju vlastitu stegu i čuvaju cjeloviti duhovni i apostolski polog«*;

d) *Zadatak je mjesnog ordinarija da čuva i da štiti tu autonomiju«*¹⁷;

e) S obzirom na prostor redovnika u pastoralnim projektima biskupije, Pobudnica kaže sljedeće: *»Traži se od biskupa da prihvate i cijene karizme redovništva dajući im prostor u projektima biskupijskog pastoralala«*. I dodaje: *»Biskupija koja bi ostala bez redovnika (posvećenog života), osim što bi izgubila tolike duhovne darove, prava mjesta traženja Boga, posebne apostolske aktivnosti i pastoralne metode, izložila bi se uvelike slabljenju u onom misionarskom duhu kojim je velik dio redovništva obilježen«*¹⁸;

f) Biskup, kao *»otac i pastir cijele mjesne Crkve«* treba *»prepoznati i poštivati pojedine karizme, promicati ili usklađivati, a dar redovničkog života treba prihvatiti kao milost koja se ne odnosi samo na jednu redovničku zajednicu, nego se prelijeva na dobrobit cijele Crkve«*.

Stoga će biskup: *»podupirati i pomagati redovnike kako bi se, u zajedništvu s cijelom Crkvom, otvorili duhovnim i pastoralnim perspektivama koje odgovaraju zahtjevima našega vremena, ali u vjernosti uspostavnom nadahnuću svake redovničke zajednice«*¹⁹;

g) Sa svoje strane, redovnici *»ne trebaju uskratiti velikodušnu suradnju u mjesnoj Crkvi i to u granicama svojih snaga i u poštivanju vlastite karizme«*²⁰;

h) Redovnici trebaju djelovati u *»punom zajedništvu s biskupom na području evangelizacije, vjeronauka i župnog života«*²¹;

¹⁷ Usp. »Vita consecrata«, br. 48. Vidi također: Zakonik crkvenog prava, kan. 586; »Mutuae relationes« (14. 5. 1978), 13: AAS 70 (1978) 481-482. Usp. također pobudnicu »Vita consecrata«, br. 74. koji govori o potrebi da redovnici i svi drugi *»budu vrednovani u onom što su«*.

¹⁸ Usp. »Vita consecrata«, br. 48. Vidi također: Drugi ekumenski vat. koncil, *Ad Gentes* br. 18.

¹⁹ Usp. »Vita consecrata«, br. 49.

²⁰ Usp. »Vita consecrata«, br. 49.

²¹ Usp. *Ibid.*, br. 49.

i) Redovnici se ne mogu »pozivati na zakonitu autonomiju i izuzeće, što mnogi imaju,²² da bi opravdali izbore u suprotnosti sa zahtjevima organiziranog zajedništva što ih traži zdravi eklezijalni život«²³;

j) S obzirom na pastoralne pothvate redovnika, Pobudnica preporuča da se oni odlučuju i ostvaruju na temelju »srčanog i otvorenog dijaloga između biskupa i redovničkih poglavara«²⁴;

Zlatno pravilo pobudnice »Vita consecrata« za odnose redovnika i Pastira u mjesnoj Crkvi, nalazimo u broju 49: Važna je »specijalna pažnja biskupa na poziv i poslanje redovnika i poštivanje biskupske službe sa strane redovnika«. Riječ je o »dva vida jedinstvene eklezijalne ljubavi koja sve upošljuje na službu organiskog zajedništva – karizmatskog i ujedno hijerarhijskog – sveukupnog Božjeg naroda«²⁵;

k) Da bi oživotvorio taj »konstantni dijalog«, Sv. Otac u pobudnici »Vita consecrata«²⁶ uvažava 29. Propoziciju IX. Biskupske sinode, i traži:

- * »habitualne kontakte« biskupa i redovničkih poglavara; »informaciju biskupima sa strane redovničkih poglavara o apostolskim inicijativama što ih kane otpočeti u njegovoj biskupiji, kako bi se došlo do nužnih operativnih suglasja;«
- * »prikladnost da osobe delegirane od Konferencije i Unije V.R.P. budu pozvane sudjelovati u zasjedanjima Biskupskih konferencija i obrnuto da delegati Biskupske konferencije budu pozvani na Konferencije Viših R.P., na način na koji će se to odrediti;«
- * osobito tamo gdje to još nije ostvareno »jako će koristiti uspostava i rad na nacionalnoj razini Mješovitih komisija biskupa i Viših R.P., koji će zajednički istraživati probleme od zajedničkog dobra;«
- * »da se zbog boljeg međusobnog poznavanja uvede u Program teološkog studija biskupskog klera studij teologije i duhovnosti redovništva, i u formaciju redovništva da se uvede prikladno obrađivanje teologije mjesne Crkve i duhovnost dijecezanskog klera;«
- * uspostaviti ozračje međusobnog povjerenja i otvorenosti između biskupa i redovnika²⁷;

²² Usp. Zakonik crkvenog prava, kan. 586, § 2; 591.

²³ Usp. »Vita consecrata«, br. 49.

²⁴ Usp. »Vita consecrata«, br. 49.

²⁵ Usp. »Vita consecrata«, br. 49.

²⁶ Usp. »Vita consecrata«, br. 50.

²⁷ Usp. osim br. 50 i br. 53, gdje Sv. Otac to izričito traži.

- * Pobudnica određuje da »taj odnos ima stabilni oblik tako da bude moguće trajno i pravovremeno usuglašavanje inicijativa koje se u hodu pojavljuju«²⁸;
- * da se, zbog naravi suvremenih izazova, »ne možemo sučeliti s njima bez sudjelovanja svih članova Crkve kako u njihovoj prosudbi tako i u ostvarenju«²⁹.

Očito je, dakle, da Sv. Otac u Pobudnici računa sa dvije dimenzije zrelog odnosa: sučeljavanje i dijalog, »dijalog je novo ime za ljubav«³⁰, osobito eklezijska, a »redovnički život, snagom svoga bratstva predstavlja se kao vrsno iskustvo dijaloga«³¹.

3.2. Izazovi suvremenog svijeta redovništvu

U svijetu u kojemu se gube tragovi Božji³² i u kojemu vlada nasilje³³, Pobudnica traži od redovnika »hitnost proročkog svjedočenja«, »potvrđivanje primata Božjega i budućih dobara« i priznaje kako je »bratski život događanje proroštva« (profezia in atto) te kako treba oživjeti memoriju onih koji su u redovničkim zajednicama tijekom ovoga stoljeća prolili krv svoju da bi dali svjedočanstvo Kristu³⁴.

Izazovi suvremenog svijeta upućeni proročkoj stvarnosti redovništva, kao posve drugačijoj mogućnosti postojećih odnosa, izloženi su u Pobudnici tako da se može uočiti velika složenost suvremenog svijeta, velika složenost nove evangelizacije i velika uloga što ju redovnici i redovnice u njoj imaju dati. Naslov ove problematike, »Veliki izazovi posvećenog života«, nedvojbeno upućuje na uvjerenje Sv. Oca da je redovništvo, snagom evanđeoskih savjeta, kao radikalno drugačijeg oblika egzistencije, kadro učiniti odgovorno sučeljenje sa postojećom i nadolazećom izazovnošću svijeta u odnosu na Crkvu³⁵.

Suvremeni izazovi tako su kulturološki koncipirani, gospodarski promišljeni, politički sročeni i antropološki uvjetovani, da bi se moglo govoriti o temeljnim legitimnim ljudskim potrebama: užitak, imetak i sloboda. Pobudnica će uočiti svu otrovnost koju nosi naboj suvremene »hedonističke kulture«³⁶, »materi-

²⁸ Usp. »Vita consecrata«, br. 53.

²⁹ Usp. »Vita consecrata«, br. 74.

³⁰ Usp. »Vita consecrata«, br. 74. Vidi također: PAVAO VI., Enciklika *Ecclesiam suam* (6. kolovoza 1964), III: AAS 56 (1964), 639.

³¹ Usp. »Vita consecrata«, br. 74.

³² Usp. »Vita consecrata«, br. 85.

³³ Usp. »Vita consecrata«, br. 86.

³⁴ Usp. »Vita consecrata«, br. 86.

³⁵ Sv. Otac drži da su ti izazovi »upućeni samoj Crkvi«, usp. »Vita consecrata«, br. 87.

³⁶ Usp. »Vita consecrata«, br. 88.

jalizma punog žudnje za imetkom³⁷, i »bijeg slobode od odnosa sa istinom i moralnim zakonom«³⁸.

Pobudnica inzistira na izazovima kao mogućnostima afirmacije *antropološkog* značenja evanđeoskih savjeta i to pod vidom *preobrazbe ljudskih vrijednosti* kroz posvećenu čistoću, siromaštvo i poslušnost te pod vidom *ispravne relativizacije* stvorenih vrijednosti s ciljem potvrđivanja Boga kao apsolutnog dobra.

U tom smislu Pobudnica zaključuje da je »redovnički život, osobito u teškim vremenima, blagoslov za ljudski život i za sami život Crkve«³⁹.

3.3. Osobita poprišta poslanja redovničkog života

Razvoj suvremene kulture u svijetu s jedne strane, te svijest Crkve o evangelizaciji te kulture s druge strane, nameću bitno tri poprišta koja zahtijevaju kvalificirano zalaganje redovnika: svjet *odgoja*, *evangelizacija kulture*, *svijet društvenog pripćavanja*.

3.3.1. Prema Pobudnici redovnici imaju s različitih naslova poslanje Crkve u odgoju shvatiti kao svoje: »zbog svog posebnog posvećenja, zbog osobitog iskustva darova Duha, zbog zdušnog osluškivanja Božje riječi i sposobnosti razlučivanja, zbog bogatih odgojnih pologa u vlastitim zajednicama, zbog produbljene spoznaje duhovne istine«⁴⁰.

Osobita prikladnost ovoga redovničkog poslanja nalazi se u sretnoj simbiozi sklada božanskog i ljudskog, evanđelja i kulture, vjere i života, tako da ideal svetosti postaje kroz pedagoški rad ujedno i rast u čovječnosti.

Kroz takvu djelatnost »redovnici, u ime Kristovo i njegovom snagom potvrđuju i uzdižu ljudske vrednote«.

Pobudnica potiče redovnike da, »gdjegd je to moguće, s obnovljenim zalaganjem prihvate poslanje odgoja u školama svih vrsta i stupnjeva, Sveučilišta i Viših Instituta«⁴¹.

³⁷ Usp. Ibid., br. 89.

³⁸ Usp. Ibid., br. 91. Vidi također: IVAN PAVAO II., Enciklika *Veritatis splendor* (6. kolovoza 1993), 31-35: AAS 85 (1993) 1158-1162.

³⁹ Usp. »Vita consecrata«, br. 87. Vidjeti također brojeve: 88-92 gdje se detaljnije obrađuje antropološko milosna značajka života po evanđeoskim savjetima.

⁴⁰ Usp. »Vita consecrata«, br. 96.

⁴¹ Usp. »Vita consecrata«, br. 97.

3.3.2. Kao drugo poprište Sv. Otac ističe svijet kulture te dijaloga između kulture i vjere i naglašava kako »Crkva to danas jako osjeća«⁴².

Na ovom poprištu evangelizacijske djelatnosti Crkve, Sv. Otac vidi redovnike kao one koji su pozvani »očitavati u navještaju Božje riječi metode-putove koji najviše odgovaraju raznim ljudskim skupinama i mnogovrsnim profesionalnim ambijentima, kako bi svjetlo Kristovo zahvatilo svako ljudsko područje i kvasac spasenja iznutra preoblikovao društveno življenje«⁴³.

Očito da je ovdje govor o svijetu ljudi više nego li o kulturološkim medijima. Za ovakvu evangelizaciju redovništvo u nas treba sustavno osposobljavati i usmjeravati. Osobito u našim krajevima ovo je jedna od najnedorađenijih točaka evangelizacije: ona je, naime, prostorno pretežito župna i sadržajno, gotovo isključivo, sakramentalna. Upravo zbog toga držimo da postoji premala izdiferenciranost kako prostorna (da li samo župa treba biti prostor evangelizacije?) tako i sadržajna (postoje li i drugi oblici evangelizacije koji bi vodili zrelosti vjere osim one već klasično uhodane?).

3.3.3. Na području sredstava društvenog priopćavanja, Sv. Otac vidi zalaganje redovnika više kao duhovno-odgojni rad nego li kao mjesto prisutnosti i profesionalne/tehničke angažiranosti u medijima. Cilj ovakvoga rada nalazimo u broju 99. Pobudnice: »... *promicati stav ispravnog shvaćanja onih snaga koje zarobljuju; pažljivo etičko vrednovanje programa; usvajanje zdravih mogućnosti u njihovom korištenju*«.

Svi su redovnici pozvani da se založe u ovom poslanju Crkve, a osobito one zajednice koje su snagom vlastite karizme uspostavljene za takva specifična poslanja Crkve.

Pobudnica se jako zalaže za jači redovnički angažman na promicanju višestrukog dijaloga: počev od ekumenskoga (br. 101), preko međureligijskoga (br. 102), do pomoći ljudima u traženju Boga (br. 103). Osobitu pažnju valja posvećivati zreloom prihvatu ljudi i praćenju razvoja njihovog duhovnog života.

4. Kratka teološka sinteza o redovničkom životu

Kada teologija razmišlja o redovničkom životu i poslanju u Crkvi, onda se ona lomi na tri bitne značajke: Redovništvo – znak Crkve (cjeline i njezinog misterija); Redovništvo – znak u Crkvi (nekih bitnih sastavnica sadržaja Crkve);

⁴² Usp. »Vita consecrata«, br. 98. Vidi također IVAN PAVAO II., Apost. Konstitucija *Sapientia christiana* (15. travnja 1979) II: AAS 71 (1979), 470.

⁴³ Usp. »Vita consecrata«, br. 98.

Redovništvo – prisutnost misterijske stvarnosti (u simboličkim kategorijama izrečen eshaton i transcendentna crta Crkve).

Tillard, koncilski teolog, će naučavati kako je redovništvo »sakrament Božje agape«, Metz, tvorac političke teologije, će govoriti o redovništvu kao o »terapiji šoka Duha Svetoga u instituciji Crkve«, Fagiolo i Ghirlanda, suvremeni dogmatičari, drže da »redovnički život ne možemo promatrati kao neku povijesnu ili pravnoj ljudsku posljedicu; on je struktura Crkve, ukoliko se temelji na primjeru i nauku Kristovu i apostola, te ima svoj korjen u samoj volji Gospodinovoj kao uspostavni znak Crkve te je stoga božanskog prava«⁴⁴.

Teologija pobudnice »Vita consecrata« određena je, čini nam se trostrukim vidom promatranja redovničkog života. Imamo tri riječi, tri tvorbene crte teologije posvećenog života: Confessio Trinitatis (I), izriče »štostvo« posvećenog života u njegovom izvorištu: posvećeni život ima svoj trinitarni i kristološki izvor; Signum fraternitatis (II), izriče »štostvo« posvećenog života u njegovoj eklezijalnoj pojavnosti: posvećeni život jest znak zajedništva u Crkvi; Signum caritatis (III), izriče »štostvo« posvećenog života u njegovoj navještajnosti: očituje Božju privrženost svijetu.

U ovoj postavci možemo nazrijeti i druge crte koje teološki tvore posvećeni život: krsnost-crkvenost-poslanost. Možemo to ovako kazati: posijan je u krštenju; izrasta po Potvrdi (osobitom daru Duha); očitovan u zajednici; eklezijalo uspostavljen u zavjetnoj posveti.

5. Zaključne misli – pastoralne posljedice

Čini mi se da neću pogriješiti ako kažem da je nauka izložena u Pobudnici milost za našu Crkvu. I Sveti Otac želi da nitko ne izmakne imperativu njezinog prihvata držeći, možda, da se to baš na njega ne odnosi: najprije redovnici, jer je riječ o dokumentu koji svestrano obrađuje njihov identitet i poslanje u Crkvi i u svijetu danas; potom biskupi: kao odgovorni pastiri i učitelji cjelovite ekleziologije; potom dijecezanski kler: kao sudionik u poslanju cjelovite mjesne Crkve u njezinoj dimenziji ministerijalne evangelizacije te u tom suzajedničar sa redovničkim prezbiterijem; i na koncu laikat kao vrsni suradnik i evangelizator mnogih područja što će ih odgovorno dijeliti sa redovnicima evangelizatorima.

Naša mjesna Crkva, zbog objektivnih povijesnih (eklezijalnih, društvenih, kulturalnih i političkih) okolnosti, sada se nalazi u stanju ozbiljnog sagledavanja same sebe, svojih evangelizacijskih zadataka i mogućnosti u odnosu na svakoga čovjeka *pojedinačno* (njegov mentalitet, stil života, skup vrednota, odnos i odgovornost prema ovom i vječnom životu); u odnosu na *obitelj* (kao antropološku,

⁴⁴ Usp. *Regno-Attualità*, 20/94., str. 636 slj.

društvenu i eklezijalnu stvarnost sa mnogim ranama i devijacijama svjetonazora i mentaliteta); u odnosu na novi oblik *društva* – (u njegovom kulturalnom, gospodarskom, strukturalnom i političkom segmentu) – koje nastaje, ali ne počima graditi novo bez jakog utjecaja staroga kvasca (laži, prijevare, korupcije, strukturalne nepravde, oholosti i druge vrste nemorala: osobnog, obiteljskog i društvenoga).

Dok naša mjesna Crkva razmišlja o novom koje nastaje, ne može previdjeti jaku prisutnost staroga. Bilo bi nerearno programirati evangelizacijski posao poslanja na ovim prostorima zavodeći se mišlju novoga, a da Crkva ne uloži veliki napor i ne potraži, prije svega, putove i metode *ozdravljenja* postojećega, a držimo da je upravo to najveći izazov mjesnoj Crkvi.

Ovaj trenutak razmišljanja Crkve o sebi i o svom poslanju kontinuitet je pravoga koncilskog događanja na ovim prostorima. Crkva, naime, na ovim prostorima tek sada može o sebi *cjelovito pastoralno* misliti i programirati, jer nakon demokratskih promjena u državi nema više nikakve objektivne zapreke da se misle i stvaraju operativni pastoralni programi koji će jako računati, ne samo sa dijecezanskim klerom i redovništvom, nego i sa *laikatom* kao bitnim čimbenikom nove evangelizacije.

U tom cjelovitom ekzeziološkom i pastoralnom razmišljanju valja voditi računa o *diferenciranom identitetu* u Crkvi i, dosljedno ovome, o *diferenciranom pastoralu*: o onim stilovima života (kao o cjelovitim oblicima evangelizacije) i navještaja koji proizlaze iz svake konstitutivne sastavnice Tijela Kristova (prezbiteri–redovnici–laici).

Držimo, stoga, da je za cjeloviti pastoral, odnosno za autentično sagledavanje mjesta i zadaće redovništva u našoj Crkvi, potrebno imati spoznaju o *cjelovitoj ekzeziologiji* i *vjernički* prihvatiti posljedice takve spoznaje; ona je, čini mi se, najveći, iako ne i jedini, teološko-duhovni i pastoralni nedostatak naše Crkve.

Glede ovoga problema, a to je pitanje koje definira mjesto i zadaću redovnika u mjesnoj Crkvi, iznosim jedan sažetak svojih razmišljanja i svojih prijedloga, koje temeljim na dokumentima Crkve, a osobito na pobudnici *»Vita consecrata«* Ivana Pavla II., ne pretendirajući polučiti neku novost, a niti neki izvanredni učinak.

Tkogod ljubi Crkvu, čovjeka svoga vremena i svoje vrijeme u kojemu je pozvan odgovorno živjeti i sebe uložiti u oblikovanje Kraljevstva Božjega, iskreno će i ponizno poslužiti braći ono što u svojoj ljubavi može.

Da bi se učinili eklezijalni pomaci u stvaranju *crkve zajedništva*, unutar koje se smještaju redovnici i redovnice i njihovo poslanje, držim da bi bilo potrebno: osposobljavati sebe i svoje zajednice (redovničke i dijecezanske) za cjelovito eklezijalno *slušanje i uvažavanje* drugih u njihovoj drugačijoj konstitutivnoj sa-

stavnici Crkve: identitet i poslanje. Nedostaje nam sposobnost da gradimo *zajedno u svojoj različitosti*.

Imajući u vidu naše crkveno i društveno sada, iznio bih dvije grupe prijedloga: prva se odnosi na potrebu ozbiljnog pristupa u stvaranju cjelovitog *Pastoralnog plana* naše Crkve, a druga grupa se odnosi na *mehanizme* poboljšanja eklezijalne i pastoralne suradnje svih pastoralnih djelatnika u Crkvi.

5.1. Tako shvaćen cjeloviti pastoralni plan zahtijeva:

5.1.1. Žurno je učiniti jedan *Opći pastoralno-duhovni plan* naše mjesne Crkve u čijem bi nastanku sudjelovali svi konstitutivni čimbenici Crkve: biskupi, svećenici, redovnici i laici. Polazeći od te konstitutivne različitosti, kao i od suvremenog uvida u specifičnosti mentaliteta i vrednota (urbanog, ruralnog, industrijskog, prigradskog okoliša), on bi uočio i obradio različita područja suvremene evangelizacije i njezinog zbivanja naznačujući mogućnosti specifičnog poslanja. S tim u vezi bilo bi potrebno:

5.1.1.1. proučiti našu suvremenu *eklezijalnu i društvenu* situaciju vodeći računa o duhovnom, evanđeoskom, socijalnom, kulturološkom i drugom pologu koji su još živi u fundusu hrvatskog vjermičkog i narodnog bića;

proučiti osobito *socijalne rane* što ih društvo u tranziciji nosi: socijalne nepravde, ugroženost radništva, ugroženost brojnijih obitelji, stambeni problemi, problemi ovisnosti, kolektivni nedostatak odgovornosti, problem odljeva sposobnih i mladih kadrova;

potražiti odgovore u suvremenom socijalnom nauku Crkve tako da se društvu pomogne pronaći pozitivno i kreativno usmjerenje.

5.1.1.2. pomno proučiti i analizirati evangelizaciju koja se događa kroz *katehetski rad u školama*: doći do pokazatelja koji bi otčitali *vjermičku* (ne samo društveno-političku) dimenziju ovoga pothvata: ljubav prema Crkvi, pomaci u moralnom i duhovnom životu, porast osjećaja za Boga i sveto, karitativna dimenzija vjere, mogućnost suživota u različitosti, itd.

5.1.1.3. osobitu pozornost treba usmjeriti na vrlo važno i složeno područje evangelizacije, a ono je za našu Crkvu *dijelom* ili *posve novo*: vojska, policija, bolnice, zatvori, svijet kulture i medija, itd.

5.1.1.4. *evangelizacija struktura* kroz sudjelovanje kvalificiranih stručnjaka s područja teoloških znanosti, i općenito ljudi kršćanskog uvjerenja, u raznim komisijama i nevladinim organizacijama u kojima se pripremaju dokumenti kojima se regulira pravac razvoja društva s obzirom na velika područja života: djeca, mladež, obitelj, radništvo, mediji, itd.

5.2. Glede mehanizama suradnje:

5.2.1. S obzirom na suradnju svih odgovornih čimbenika, a osobito redovnika, u evangelizacijskom poslanju naše mjesne Crkve, imajući u vidu njezine poteškoće, mogućnosti i zahtjev Sv. Oca, predlažem sljedeće:

5.2.1.1. Iako je velik dio redovništva eklezijalno vrlo otvoren, dio redovništva, uvjetovan najčešće poslanjem koje je kroz povijest oblikovalo njegov identitet, treba napustiti svoju *lokaliziranu*, a ponegdje, osobito u praksi, posve krivu ekleziologiju: *isključivo* pravo na puk i prostor, *određivati* narav Crkve kao strukturirane zajednice, kao i *sekularizaciju* karizme (njezinu odvojenost od crkvenog autoriteta).

Otvoriti se onome što je svojstvenije redovništvu: *univerzalnosti* Crkve. Ovo se može očitovati kroz: ponude *vlastitog* doprinosa unutar cjelovite evangelizacije; uvažavanje, potreba i oslanjanje na druge čimbenike evangelizacije u svakoj mjesnoj Crkvi (kler i laikat); dakle: odgoj za *cjelovitu* ekleziologiju;

5.2.1.2. u eklezijalnom oblikovanju redovnika jako ugrađivati svijest da je *redovnička karizma* (dar Crkvi), kao takva, *podložna* vrednovanju Crkve te da Crkva treba trajno izricati svoju prosudbu nad valjanošću dara (ovo potvrđuje npr. praksa Crkve u odobravanju redovničkog zakonodavstva kojim se karizma crkveno-pravno regulira); dakle: svijest milosne *međuovisnosti*;

5.2.1.3. raditi mnogo, razborito i dijaloški na promjeni odnosa prema *biskupu* kao Ordinariju mjesne Crkve, osobito tamo gdje su situacije konfliktne ili gdje vlada nutarnji nesporazum koji i nije posve vidljiv: ići za razumijevanjem njegove sakramentalne (stvarno/sadržajno-znakovne) uloge u Crkvi (upri-
sutnjitelj volje Isusove koju je ostavio svojim Apostolima za Crkvu, vidljivi znak jedinstva Tijela Kristova); dakle: *pastirstvo, učiteljstvo, posvetništvo*;

5.2.1.4. premisliti sadašnje *oblike* redovničkog života pod vidom cjelovitog evangelizacijskog poslanja: koliko su oni otvoreni i prikladni da budu navjesticitelji kroz svjedočenje (dakle najkonkretniji život zajednice, pastoralne inicijative, otvorenosti prostora, suradnja sa svim drugim nositeljima evangelizacije u Crkvi, itd.) i koliko su oni prikladni za specifično redovničko poslanje unutar cjelovite evangelizacije;

5.2.1.5. sudjelovati u *materijalnom* pomaganju Crkvi u cjelini kako bi uz-mogla danas ponijeti svu složenost pastoralnog programa;

5.2.2.1. biskupi, odnosno mjesni Ordinariji, kao najodgovorniji za gradnju Crkve strukturiranog zajedništva, još jače trebaju graditi svijest o *Crkvi-zajedništvu*, o *dijalogu* kao obliku rješavanja napetosti, o uvažavanju konstitutivne *različitosti* karizama posvećenog života kao o *blagu Crkve* koje oni moraju ču-

vati i promicati, o *prezbiteriju* (dijecezanskom i redovničkom) kao participantu biskupske sakramentalnosti (i to ne samo načelno, nego još više nego do sada, i konkretno-pastoralno kao npr. odgovorna zaduženja u pastoralu: delegati biskupovi za podjelu sakramenta potvrde, dekani, pročelnici određenih pastoralnih inicijativa i programa, itd.; te u caritasu: raspodjela sredstava i najodgovornije dužnosti u tom poslu, itd);

dakle: prihvaćeni i nediskriminirani *participanti* u svemu što je na dobro cijele mjesne Crkve;

5.2.2.2. oživotvoriti *mehanizme suradnje*, osobito one što ih savjetuju Sv. Otac kroz novu pobudnicu »Vita consecrata«, Sinoda biskupa, Sveti zbor za redovnike i Svjetovne Institute: osobito rad Mješovite komisije, sudjelovanje izaslanika na zasjedanjima pripadajućih Konferencija; uspostava mješovitih specijaliziranih timova za određena područja istraživanja i pastoralnog promišljanja (timovi koji bi istraživali i trajno nudili biskupima sugestije za rješenja određenih pitanja glede sadržaja i načina pastoralnog djelovanja); dakle: korištenje *specijaliziranih* radnih timova;

5.2.2.3. njegovati sve oblike suradnje i promicati inicijative koje mogu zbližiti sav kler međusobno: molitveni susreti, studijski susreti, predstavljanje redovničkih inicijativa dijecezanskom kleru (osobito onih zajednica koje imaju izraženije svoje vlastito djelovanje u Crkvi kao djelovanje Crkve: odgoj, molitva, izrazitiji duhovni rad, itd.).

Odgoj za Crkvu–strukturirano zajedništvo, molitva za očuvanje i oživotvorenje različitosti darova, ljubav prema Crkvi, nepoštedni rad i suradnja te vjerničko uvažavanje drugih i kultura dijaloga, pomoći će pronaći i pravo mjesto redovnika u mjesnoj Crkvi i pravo poslanje redovnika u toj Crkvi.

To doživljavamo kao imperativ ovoga časa cijeloj našoj Crkvi. Nitko se ne može izuzeti. O odazivu na taj zov ovisit će i znakovnost i spasenjska učinkovitost naše Crkve.

Summary

THE PLACE AND THE ROLE OF CONSECRATED LIFE IN OUR CHURCH ACCORDING TO THE APOSTOLIC EXHORTATION »VITA CONSECRATA« OF JOHN PAUL II

The author elaborates theological postulates of the identity and the mission of consecrated life, according to the Apostolic Exhortation of John Paul II »Vita consecrata«. On the ground of the ecclesiology of the Second Vatican Council, the Exhortation takes

seriously and offers a theological mature postulate of the value of charism incarnate in religious communities, although the same has not found, paralely, an adequate pastoral application in the life of the Church. The Exhortation has a strong cultural postulate, which is connected with a hidden force of the charism for our time, and that is why consecrated persons should rethink about the revival of their religious identity facing the challenges of the contemporary culture. The Exhortation is theologically adequate and pastorally suggestive particularly for our ecclesiastical circumstances, which often remain only at the level of a hierarchical ecclesiology, which is very important but not the only one. The main theological stream of the Exhortation is to build up the Church – Communion, in which charisms of religious communities has a taste of the Spirit who links together the old stuff and creates the new one.

Key words: synod, consecrated life, bishops, pastoral plan, collaboration, charism, authority.